

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 1 LISTOPADA V. S. 1813 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

S. Petersburg dnia 14go Pazdziernika v. s.

W Imiennym Naywyższym JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Ukazie danym Rządzącemu Senatowi za własnoręcznym N. PANA podpisem dnia 21 Sierpnia wyrażono: „Manifestem dnia 29go Sierpnia 1810 roku wydanym postanowiono: ażeby srebrna rozmienna moneta we wszystkich stosunkach miała też samą wewnętrzną wartość, jaką ma bankowa; lecz wybijać rozkazano: bankową 85 $\frac{1}{2}$ próby, rozmienną zaś 72giey. Poczytuiać teraz za rzecz konieczną potrzebną pomnożyć wyrabianie rozmienney monety, aby zaspokoić, ile można, jey potrzebę w drobnych obrótach, i znajdując do tego przeszkodą różność prób ustanowionych, która nie dozwala w jednym czasie i w jednymże Mienicznym domu robić monetę bankową i razem rozmienną, **ROZKAZUJEMY**: Rozmienną monetę wybijać teyże próby, jako i bankową, z tém, ażeby waga rubla albo półrubla w drobney monecie, równała się wadze rubla albo półrubla bankowego.— Takim sposobem ta nowa moneta nie zmieniając w niczém swojej wartości, zmieni się tylko co do wielkości czyli grubości, lecz razem, jako ustanowi się przez to zupełne podobieństwo w monecie bankowej i rozmienney, co się tycze próby i wagi, a na czém zależy wewnętrzna ich istotna wartość, tak też i odkryje się sposób wypuszczania jey w naykrótszym czasie w powszechną cyrkulacyę; a przy tym rozmienna moneta przez podwyższenie próby otrzyma jeszcze większą moc i trwałość. Rządzący Senat nie zaniedba przywieść tego wkrótce do należytego wykonania.

(z Gaz. Senackiey.)

z Drogiczyna dnia 29 Września.

Szkoły tutejsze pod dozorem XX. Piarow zostające dla niedostatku funduszu na utrzymanie Professorow, od niejakiego czasu były przerwane — Lecz gdy teraz ze Szczodroliwości NAYJASNIEYSZEGO i NAPOTEZNIYSZEGO MONARCHY naszego są już uposażone wyznaczeniem na ten cel przywoitey pensyi, i przeto w dniu dzisieyszym w Obecności Szkół Dyrektora okręgu Białostockiego, licznie zgromadzonych Obywateli i Władz miejscowych otwarte zostały. Przytomny tu pod tę porę JX. Chlebowski Prowincyał XX. Piarów Litewski stosowną do okoliczności Mową zagaił posiedzenie, na którym i dar Szczodroliwy Naylepszego z MONARCHOW uwielbiał, i w młodzież przytomną wrażał, aby korzystając z onego, ufermowała się na wiernych Tronowi poddanych, i pożytecznych Oczysznie Synów.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Berlin 27go Pazdziernika, n. s.

(o godzinie 2giey po południu)

W tym momencie otrzymujemy z Hali następujące drukiem ogłoszone doniesienie wojenne.

Doniesienie o bitwach pod Merseburgiem i Freiburgiem dnia 20go i 21go Pazdziernika n. s.

Po wzięciu Lipska dnia 19go b. m. cofnął się C. Napoleon ze swoim niezmiernie osłabionym wojskiem na Weissenfels, i zajął główną kwaterę w Makranstädt. Dnia 20go zaszyły rozmaite potyczki w okolicy Merseburga, które wszystkie skończyły się na ko-

rzyć Sprzymierzonych. Dla zayścia z przodu wojsku Francuskiemu w jego odwrócie Jen: Naczelnie dowodzący, jeszcze dnia 18go Pazdziernika w wieczor, wysłał korpus Yorka, który marsz swój przez Halle na Merseburg i Weissenfels obrócił, gdzie dnia 20go przybył. Dnia 21go Napoleon powyżej Weissenfelsu na Sali postawiwszy dwa mosty kazał przez nie przechodzić wojsku swemu. — Korpus Yorka, stosownie do tego obrótu nieprzyiaciela, stanął pod Freiburgiem. Gdy nieprzyaciel, będąc z tyłu mocno przez wojska Sprzymierzone naciskanym, chciał przeysć Unstrut, uderzył na niego korpus Yorka we trzech rozmaitych punktach, z tak nadzwyczajnym zapędem, że wojsko Francuskie do ostatecznego przywiedziono, nie nieladu, parte było przez własne mosty, które na rzecze postawiło, przez co niezmierną poniosło stratę; albowiem jeden korpus nieprzyacielski, z kilku tysięcy ludzi złożony był odcięty i rzucony w rzekę Unstrut, tak, że wody tey rzeki pokryte trupami, nayokropniejsze stawały widowisko. Trzy inne korpusy nieprzyacielskie w niewolę zabrane zostały. Wielu Niemcow i Polaków, w całych batalionach i szwadronach odstępowaly wojsko Francuskie, co w niem nayzupełniejsze sprawiło zamieszanie. Kilka tysięcy jeńców, 40 dział, i różnstwo amunicyynych wozów są owocami dnia tego. — Główna armia Sprzymierzona przeszła już okolice Merseburga, aby daley działania w tyle nieprzyiaciela skutecznie mogła, i coraż bardziej osłabiała pozostałe mu siły. — Oczekiwać należy wkrótce ważnych bardzo wypadków.

W teyże chwili (zawiera to samo drukowane w Halli wojenne doniesienie) odbieramy wiadomość z Lipska pod dniem 23 Pazdziernika, że Marszałek Ney i Xże Padwy (Arrighi) z kilka innemi Jenerałami i wielą wyższymi oficerami, jako jeńcy woieni do Lipska przywiezieni zostali, i że Francuzi po bitwie pod Freiburgiem rzucili się w okolice lesne Buttstädu. Oprócz tego donoszą, że głów na kwatera N. Cesarza z Rossyyskiego i J. K. Wysokosci Xcia Szwedzkiego była w Merseburgu.

Berlin dnia 27go Pazdziernika n. s.

(w wieczor o godzinie szóstey)

W tey chwili odbieramy następnę Urzędowę wiadomość z Wimarum pod dniem 25tym Pazdziernika n. s.

Nieprzyaciel swój odwrót ku Erfurtowi przedłuży, i zdaie się, iż zamierza sobie stanąć w tém miejscu. Jeżeli to nastąpi, ścigające armie w tey pozycyi niezaniebają go atakować.

W przechodzie pod Kosen korpus Austryacki Feldm. Leytn. Giulaya miał dnia 21go b. m. bardzo żywą z nieprzyacielem rozprawę. Francuzi trzykrotnie przypuszczali atak dla odzyskania straconego przechodu na Sali, ale za każdym razem zupełnie odparci byli. — Dnia 22go b. m. korpus nieprzyacielskiej kawaleryi bił się z korpusem kawaleryi Jenerała Hrabiego Platowa, ale ten wsparty przez Jenerała Thielemana, przelamał i pobił zupełnie nieprzyiaciela. W tymże dniu Hrabia Fahlen pod Buttstädt zwiódł bardzo szczęśliwą bitwę, gdzie 600 ludzi ze starey gwardyi Francuzkiej zabrał w niewo-

14. Dnia 23go b. m. wielka armia Austryacka stała w okolicy *Münchholzhausen*. Armia Feldm. *Blüchera* pod *Sömmerda*, Jen. *Bubna* między *Weimarem* i *Erfurtem*. Jen. Hr. *Barclay de Tolli* d. 24go stanął w *Ettersberge*. Wielka główna kwatera w tymże dniu przysłała do *Weimaru*.

W znanym już i opisanym bitwie Jen. *Jorka* pod *Freiburgiem*, nieprzyjaciel oprócz innych strat poniesionych, był jeszcze przymuszony kilkaset swoich amunicyjnych wozów na powietrze wysadzić.

Berlin dnia 29 Października n. s.
(o godzinie 7mej z rana)

Wczoray w wieczor nadeszły tu Urzędowe wiadomości, że wojsko Francuskie, nie mogąc utrzymać pozycji pod *Erfurtem*, odwrót swój do *Renu* przez *Eisenach*, *Vach*, &c. rozpoczęło.

Wojska Sprzymierzone obracają swoją drogę w części przez las *Turyngski*, aby w *Werrethal* albo w innym miejscu nad *Menem* zayść mogły drogę nieprzyjacielowi.

Jenerał *Wrede* z *Bawarskimi* i *Austryackimi* wojskami będącymi pod jego dowództwem d. 25go stanął w *Würzburgu*. Korpusy *Wittgensteina* i *Kleista* opasać mają *Erfurt*, gdzie Francuzi zostawili załogę. Połączenie się wielkiej armii z wojskiem Jen. *Wrede*, mające się skutecznic nad *Menem*, każe oczekiwać bardzo stanowiących i pomyślnych skutków, jeżeli można będzie zayść tam drogę uchodzącemu nieprzyjacielowi.

Odbieramy także następnym drukiem ogłoszone doniesienie wojenne:

Gera 22go Października.

Podług wiadomości odebranych z *Lipska*, korzyści ze zwycięstw w dniu 16tym, 18tym i 19tym otrzymanych, przechodzą wszelkie pojęcie.

Dotąd jeszcze tysiącami przyprowadzają jeńców, których już liczba do 40,000 ludzi wynosi. Liczba zostawionych w *Lipsku* ranionych i chorych podług ostatniego obrachowania, wynosi 22,000 ludzi, między którymi 3,000 oficerów.

Dnia 20go korpusy ścigające nieprzyjaciela, zabrały mu jeszcze 120 dział, tak, że liczba ich dotąd 370 sztuk czyni; wozów zaś amunicyjnych przenosi 1,000.

Zdobycz w *Lipsku* jest niezmierna. Okolice miasta pomiędzy *Randstadką*, *Halską* i *Grimską* bramą są zawałone wozami i ekwipażami, tak Cesarskimi, iako też Jenerałów i oficerów Francuzkich.

Niepodobna jest opisać zamieszania, w jakie wpadł nieprzyjaciel w swojej ucieczce. C. Napoleon był przymuszony sam uboczną drogą opuścić miasto, albowiem wszystkie znaczniejsze drogi, uciekającymi wojskami i bagażami zawałone były. Xże *Poniatowski*, równie iak Xże *Tarentu*, (*Mar. Macdonald*) nie mogli się podobnie uboczną drogą ratować. Pierwszy wskoczył w *Elster*; miejsce było grzązkie, a koń i jeździec pogrążony został. Marszałek *Macdonald*, podług wyznania jeńców, nieznaidnie się w wojsku Francuzkiem; rozumieją zatem, iż podobnie utonął. Od dnia 20go wyciągniono z rzeki i z rowów pod *Lipskiem* kilka tysięcy trupów. Okolice miasta są jeszcze po większej części rannymi, i zabitemi pokryte, których dotąd do Szpitalów przynieść, albo pogrzebać nie można było.

Godzina pierwiej, nim C. Napoleon opuścił miasto, pożegnał się z Królem Saskim, i oświadczył mu, iż dłużej w obronie go swojej mieć nie może, i że mu zupełną wolność powraca, czynić, co za najlepsze dla siebie poczyta.

Pomiędzy zabranymi Jenerałami, których liczba do 27miu wynosi, znajdują się trzy dowódcy osobuemi korpusami: Hrabowie *Lauriston*, *Regnier* i *Bertrand*, Jenerałowie *Mandeville*, *Pery*, *Rozniecki*, *Krasinski*, *Malachowski*, *Umiński*, *Bronikowski*, *Kamieniecki*, *Rautenstranch*, Xże *Emili Hessen-Darmstadski*, Hrabia *Fryderyk Hochberg*, i Xże *Wittgenstein*. Jenerał *Latour-Maubourg*, miał umrzeć z ran odniesionych. Jenerał *Souham* został śmiertelnie ranny.

Berlin dnia 30go Października n. s.

Transport jeńców Francuzkich między którymi, znajdują się trzy Jenerałowie *Bertrand*, *Arlaix*, i *Charrais*, siedmiu Półkowników, 14 Podpółkowników, 135 oficerów i 2,000 szeregowych, przybył do *Lipska*. Pierwiej tu przyprowadzony Jenerał Francuzki *Lafitte* z 7miu oficerami, wysłany ztąd do *Stralsundu*.

Jenerał *Saski Mellenthin* blisko z tysiącem ludzi, za dobrowolnym zezwoleniem Gubernatora Francuzkiego twierdzy *Torgau* Hrabiego *Narbonne*, przeszedł do Jenerała Pruskiego *Wobeser*.

Dnia 27go b. m. o godzinie 5tej z rana Komendant Francuzki twierdzy *Wittenberga*, wypuścił wszystkich jeńców z wojsk Sprzymierzonych, którzy się w różnych potyczkach w niewolę dostali. Przy terazniejszym tak ścisłym oblężeniu twierdzy, obawia się zapewne komendant nieprzyjacielski, aby na przypadek mogącego nastąpić rozruchu w mieście, mieszkańcy od jeńców wojennych nie otrzymali wsparcia.
(z *Gaz. Berlin.*)

Piszą z *Halli* dnia 27go Października n. s.

Cesarsko-Rossyyski Jenerał Xże *Szczerbatow*, znajdują się tu, od dnia wczorayszego z 100tysięcznym korpusem wojska. Jenerał *Benigsen*, także przybył tu dziś po południu, jutro zaś wchodzi 20,000 wojska, z jego korpusu. Jenerałowie *Thaunzien* i *Hirschweld*, są przeznaczeni do działania przeciwko korpusowi *St. Cyra*, który zostaje dotąd pod *Dreznem*; a przedsięwzięte środki spodziewać się kaza, iż z tego korpusu nic nie ujdzie naszey mocy.

Z obozu pod *Witttembergiem* dnia 26go Października.

W twierdzy, którą oblegamy, zaczyna się tak dalece czuć niedostatek żywności, że komendant Francuzki, aby jeszcze przez dni 14 mógł utrzymać załogę, postanowił wypuścić na wolność wszystkich jeńców Pruskich, których się około 1,000 w twierdzy znajdowało. W tym celu, zwoławszy wszystkich, oświadczył, że powróci im wolność, jeżeli się obowiązują w terazniejszej wojnie nie służyć przeciwko Francji: na to jednak odebrawszy odpowiedź przeciwną, zatrzymał oficerów i podoficerów, a samych tylko szeregowych wypuścił, zważając, iż ci, już z załogą *Wittenberską* po większej części z Holendrow złożoną znaną sobie mogli się obawiać skutków. Cała załoga w twierdzy składa się teraz z trzech batalionów, którey trzecią część stanowią Niemcy.
(z *Gaz. Berlin.*)

Wiedeń dnia 16go Października n. s.

Podług odebranych tu doniesień od F. Z. M. Barona *Hillera* dnia 11go b. m. datowanych, nieprzyjaciel opuścił *Pontafel*, albo *Pontabe*, najważniejsze pasmo gór oddzielających *Karyntię* od *Włoch*, i cofnął się do *Resciutta* i *Ospitaletto*. F. L. *Fenner* uderzył dnia 7go b. m. na nieprzyjaciela w *Mühlbachskich* wawozach, zdobył je ku wieczorowi, zabrał 600 oficerów i 500 szeregowych w niewolę, po czem wojska nasze weszły do *Brixen* w *Tyrolu*.

Jenerał Hrabia *Nugent* d. 4go wszedł do *Opicina*, i natychmiast ztamtąd posunął się do *Tibeln*, skąd nieprzyjaciel, którego korpus 8,000 ludzi był mocny, ustąpił do *Monfalcone*. Jenerał *Chivich* i Major *Gavenda* w tymże czasie osadzili *Vippach*. Wielkie mnóstwo przechodniów ze wszystkich narodów przybywa do naszych przedpocztów.

Gazeta Wiedeńska umieściła następujące wiadomości względem utworzenia Legii Niemieckiej.

W Epoce, w której wielka, tak szczęśliwie rozpoczęta walka za przywrócenie równowagi między Europejskimi Mocarstwami, osobliwie zaś za wolność Niemiec najprzyczyniwszy wzbudza nadzieję, ma J. C. K. Apostolska Mość to przekonanie, iż nie potrzeba nic więcej, iak tylko wyznaczyć miejsce, aby synów w półney Ojczyzny połączyć do obrony powszechney i własney ich sprawy. N. Pan raczył zatem nakazać utworzenie Legii Niemieckiej na żołdzie Austryackim,

i ustanowił w tej mierze następujące warunki. 1mo: Każdy Niemiec może według swego życzenia przejść do Legii Niemieckiej, w której w tym stopniu umieszczony zostanie, jaki miał w obcej służbie. 2do: Legia składa się ze wszystkich gatunków broni. 3tio: Przy utworzeniu korpusów, będzie miany szczególniejszy wzgląd na żołnierzy jednegoż kraju, których według możliwości rozłączać nie należy. 4to: Całe korpusy zostaną, jako takie połączone. 5to: Służba ich trwa przez terazniejszą wojnę. Życzący sobie dłużej służyć; ma po ukończeniu tej wojny i po dobrem w niej zachowaniu się, prawo zostania w C. K. służbie. Każdemu całemu korpusowi, jako też każdemu z osobna wojskowemu, pozwala się po ukończonej wojnie powrót do domu jego. 6to: Czas służby w Legii będzie dla tych wojskowych, którzy po ukończeniu wojny w C. K. służbie pozostać się zechcą, policzonym za starszeństwo w wojsku. 7mo: Legia Niemiecka będzie co do potrzeb równie z C. K. wojskiem utrzymywana. 8vo: Każdy korpus wojska, jako też każda władza w Monarchii Austriackiej; odstawi każdego na główne miejsca zbierania się, którymi są Praga i główna kwatera. N. Pan mianował swojego Jenerała F. Z. M. Hrabiego Bentheim, Naczelnikiem tejże Legii, i zdał na niego wszystko, co się tycze ięj urzędzenia, i zwierzchnego nią kierowania. — W głównej kwaterze Töplitz dnia 3go Października. Karol Xze Schwarzenberg
Feldmarszałek.

Lintz dnia 16 Października n. s.

W nadzwyczajnym Dodatku do Gazety tu wychodzącej, umieszczony jest następujący, przez Jenerała jazdy, Hrabiego Wrede do poddanego pod jego wodzę wojska wydany

Rozkaz dzienny.

W głównej kwaterze Braunau dnia 15 Października. W wydanym przez Najjaśniejszego Króla Jmści Maniście, widziało wojsko powody, które skłoniły N. Pana do złączenia się ze Sprzymierzonymi Mocarstwami przeciw Francji, oraz do użycia tej zbrojonej siły i owych środków, jakich Opatrzność Królowi i Państwu jego udzielić raczyła, do wielkiego i już pomysłnemi wypadkami nad brzegami Elby uwieńczonego zamiaru, w celu osiągnięcia mocą oręża dla Królewskich Państw, dla NN. Sprzymierzonych i dla całych Niemiec sprawiedliwego i chlubnego pokoju.

Żołnierze! pięknym, wielkim i szlachetnym jest to nowe powołanie, do którego nas nasz Najlaskawszy Król przeznacza. — Pod czas, gdy waleczne wojska Sprzymierzonych Mocarstw najsławniejsze odniosły zwycięstwa, i okazały niezliczone przykłady męstwa i wytrwałości, które potomność z zadziwieniem w dziejach czytać będzie, należy do nas, aby przez męstwo, posłuszeństwo i wytrwałość pozyskać pochwałę naszego ukochanego Króla, Ojczyzny, Sprzymierzonych Mocarstw, i jeszcze pod ciężkim jarzmem jęczących ludów Niemieckich. — Król i Sprzymierzone z nim Mocarstwa nie będąc powodowani żądzą zdobywania krajów, ani żadnym innym jednostronnym widokiem. chca, ażeby Niemcy — Niemcami, a Francja — Francją została, oraz pokój zawitał znowu do Europy. — Któżby z nas nie poświęcił z ochotą za tak wielki cel swej krwi i życia swojego? Każdy który w dawniejszych wyprawach wojennych odniósł bliźny w usługach Króla i Ojczyzny, będzie się pysznił, kiedy po terazniejszej wyprawie wojennej zdoła nowe okazać; młodzi żołnierze pędzą z ochotą na niebezpieczeństwa, ażeby mogli dzielić zasługi ze swymi starszymi towarzyszami broni. — Powołani do działania wspólnie i dzielenia niebezpieczeństw i trudów wyprawy wojennej z licznym Ces. Austriackim korpusem, nad którym, fak, jak i nad naszym wojskiem, powierzone mi jest naczelne dowództwo, możemy mieć tylko jedno życzenie, dzieląc z jednej strony w braterskiej jedności wszystkie posiłkowe środki, z drugiej zaś trudy i niebezpieczeństwa, aby tym sposobem nasi NN. Monarchowie

mogli się cieszyć z zawartego między sobą związku. — Zaszczycony zaufaniem Królewskiego wojska w poprzednich wyprawach wojennych, wzywam was z nami połączeni waleczni Austriacy, towarzysze broni, abyście mnie waszemu chcieli udarować zaufaniem, gdy was o moim naprzód zapewniam. — Będę was tylko szukał na polu sławy i waleczności, abym nad waszemi zadziwiał się czynami, i abym o takowych mógł naszym wspólnym NN. donieść Monarchom. — W moim działaniu i obchodzeniu się z wami, okażę też same zasady postępowania, jak dla wojska Jego Królewskiej Mości. Idźmy więc teraz przyczynić się z odwagą i wytrwałością do tego wielkiego celu, jaki nam nasi Monarchowie wytknęli. — Żołnierze! Gdy podobną jest rzeczą, że wkrótce przejdziemy granice Państw Królewskich dla działania tam, gdzie nas nasze przeznaczenie poprowadzić może, przeto pomniście, że do tych krajów, które naprzeciw nam nie podnoszą oręża, idziemy jak przyjaciele, i aby je uwolnić, nie zaś, aby przez samowolności powiększać ciężar, jaki wojsko z natury rzeczy za sobą ciągnie. Obyczajność, umiarkowanie i uprzejmie zachowanie się, niech nas zaleca u obywateli i mieszkańców, aby się nas nie lękali, lecz kochali, i aby sobie po ukończonej wojnie z wdzięcznym uczuciem przypominali czas naszego przybycia i oswobodzenia swojego. Naczelnie dowodzący Jenerał jazdy: Hrabia Wrede.

Od granic Heskich dnia 4go Października.

Ze 150 wozów, które Król Heronim z Cassell wysłał, 50 nie daleko Wetzlar, wpadło w ręce kozaków, i razem dwie ulubione damy i Minister Malchus. Oddziały podjazdowe przechodziły przez Gies-sen. Także przez Muhlhausen i Eschwege; na południe drogi, którą się udał Jenerał Czerniszew, poszły mocne podjazdy wojsk Sprzymierzonych, a w wielu miastach, inż Heskich herby zawieszono. Z Frankfur-tu wszyscy Francuzi uciekli do Moguncji, a pomiędzy 2gim i 4tym Października, przybyło tam z Fuldy więcej 10,000 ludzi rozproszonych z różnych regimentów bez broni, bez odzienia, bez trzewików, i w zupełnym rozstrojeniu. Kellerman miał ich zbierać i formować. Sam Augereau oświadczył na dworze Kabwiskim, że inż mu się uprzykrzyła ta ustawiczna wojna, i że radby iak najszybciej ułożyć nie miłe dowództwo. (z Gaz. Berlin.)

Warszawa dnia 22go Października n. s.

Dnia 19go t. m. przyprowadzono tu znowu transport jeńców, około tysiąca ludzi różnych narodów, najwięcej jednak Francuzów. — W tych dniach przechodziła stędy Rosyjska konna artylerja.

N. Cesarz Rosyjski, wydał rozkaz, aby w całym Xięstwie Warszawskim, nie tylko dezertorowie z wojska Austriackiego, ale nawet poddani Austriacy, którzyby dla uniknienia służby wojennej, do Xięstwa uciekli, władzom Austriackim wydawanymi byli. (z Gaz. Berlin.)

WIADOMOSCI ROZMAITE.

Gazeta Korespondent Pruski donosi, że J. K. Wysokość Xiążę Szwedzki, przeszedł inż Nordhausen, a Jenerał Wrede z Bawarskim i Austriackim korpusem, w którym się 4ry piękne regimenta ułanów znajdują, przyszedł do Fuldy. Obadwa ci wodzowie, podług wymagania potrzeby, zwracając się na północ, lub na południe, i działając w tyle wojska Francuskiego, podadzą sobie rękę; a przez osadzenie mocnych pozycji, zniszczenie mostów &c. niezmiernie odwrót jego zatrudnić mogą.

W liście jedynym z Lipska doniesiono było, iż Napoleon w nocy z 17go, na 18ty dzień Października, przed wielką bitwą, Jenerała Austriackiego Mervelda, który się był dostał w niewolę, z jednym Parlamentarzem do Sprzymierzonych wysłał, ofiarując wypróżnić wszystkie twierdze, przez wojska swoje osadzone, pod warunkiem, aby mu spokojnie przez Sałę cofnąć się dozwólono. O tym wypadku późniejsze wiadomości, więcej jeszcze zawierają szczegó-

łów. Napoleon oświadczyć kazał, iż z wojskiem swoim stanie między *Hartz* i *Turyngskim* lasem, i że z tamąd o pokój traktować będzie. W rozmowie którą miał, z Jenerałem *Meerveldem* rzekł: iż spodziewa się, że Mocarstwa Sprzymierzone zechcą mu w zamian jego, (*Meervelda*) powrócić Jenerała *Vandame*. Wiem ja dodał, że *Vandame* nie ma dobrej sławy, ale nie wiem prawdziwie co przeciwko niemu zarzucają: to pewna: dwóch *Vandamow* mieć bym nie chciał, i w ten czas jednego byłbym przymuszony kazać rozstrzelać. — Gdy rzekę *Salę* podawał za linię graniczną w czasie traktowania o pokój; dodał: spodziewam się, że mi żadnych upokarzających warunków przepisywać nie zechcą. Jenerał Hrabia *Meerveld* spytał, któreby warunki za takie poczytywał? — Zrzeczenie się mojego protektoratu nad związkim *Reńskim*. — Ten jest już rzeczą samą rozwiązany. — Prawda, lecz on rozumie, iż powinien jeszcze być protektorem tej części, która została. Kto go opuszcza, tego też on równie opuszcza, ani się zastanawia nad temi drobnosciami. — Powiedział między innymi, że miał był zamiar cofnąć się do *Magdeburga*, i w przechodzie nawiedzić *Berlin*, ale inne uwagi, a najszczególniej to, że nie mógłby odbierać, ani dąć o sobie wiadomości do *Paryża*, wstrzymały go od tego zamysłu.

— Ojciec święty, jak donosi Gazeta w Armii wychodząca, oświadczył Napoleonowi, iż umowę w *Fontainebleau* zawartą, która tylko preliminarne punkta zawierała, uważa za zerwaną; albowiem Cesarz jej nie dotrzymał, czyniąc ją publiczną przeciwko warunkom układu, i odmawiając najistotniej potrzebnego utrzymania dla kilku Kardynałów; że odtąd żadnego konkordatu zawierać nie będzie, któryby wszystkich przedmiotów podpadających sporowi nie ogarnął. Ojciec święty ogłosił to swoje postanowienie wszystkim Arcybiskupom we *Francyi*. Od tego czasu, jest on ściśle przez żandarmow strzeżony, tak dalece, że mu z domu wychodzić niewolno; mała także liczba osób będących przy nim, zostaje pod surowym dozorem. Kardynali nawet nie mogą pisać do swoich krewnych. Tym sposobem ta Najwyższa Głowa Kościoła Katolickiego, ze swego nawet osobistego charakteru i lat sędziwych, tak godna poważenia, ponosi twardą niewolę, a to z powodu mniemanego Konkordatu, o którego autentyczności, jeszcze przy pierwszym jego okazaniu się, powątpiwała *Europa*. Kardynał *Pietro*, wszystkich znaków godności swojej pozbawiony, został wywołany z *Fontainebleau*, dla tego, iż za Papieżem przeciwko Kardynałowi *Maury* mówić się ośmielił. Ten ostatni jest mianowany Arcybiskupem Paryskim, ale nie ma kanonicznej instalacji. (z *Gaz. Berl.*)

— W *Merseburgu* znaleziono niezmierny magazyn chleba, i innej żywności, której Francuzi zniszczyć nie mogli.

— Szwajcarya przystępuje do sprawy powszechnej przeciwko Napoleonowi.

— Dla uniknięcia wszelkich nieporządków, jakiego włączający się i opóźniający żołnierze za wojskiem Sprzymierzonym z krzywdą mieszkańców sprawić mogli, utworzone zostały pod rozkazami Rosyjskiego Jen. Leytnanta *Ertela* i Jen. Austriackiego *Herzogenberga* ruchome kolumny, z gciu szwadronow i trzech batalionow złożone, które w tyle wojska i po bokach jego, strażę odbywać mają.

— Twierdzą, że Napoleon wyszedłszy z Lipska sam dowodził arygardą z 20,000 swojej gwardyi złożoną. Czyliż to kiedy gwardye do tylnej straży używać się zwykły? i czyli te 20,000 ludzi nie jest raczej resztą rozgromionego wojska, albo przynajmniej jedyną jeszcze organizowaną jego masą? (z *Zuschauera*.)

Główny rząd Rosyjsko - Amerykańscy kompa-

nii, przedstawił JW. Ministrowi spraw wewnętrznych Bilans o kapitale swoim w trzech dworocznych peryodach: pierwszy do 1808, drugi do 1810, trzeci do 1812. Z tego powodu rząd ten wykladał przyczyny, dla których do 1812 Roku, nie tylko się kapitał niepomnożył, ale jeszcze poniósł nieiaki uszczerbek, w porównaniu ze zwróconemi akcjami. Odnoszono zysk i w tych latach, ale ten zysk przywyższyły poniesione straty: z następnych przyczyn: imo z powodu utraty statków z ładunkami, i z przyczyny dłużników nie będących w stanie opłacenia swoich długów; lecz naybardziejziej rząd, iż fregata *Fenix* w roku 1799 wyprawiona do Kolonii z nowymi osadnikami i z ładunkiem, więcej niż pół miliona rubli wynoszącymi, nie powrótnie zginęła, i kompania nie wiedząc o iey losie do 1803 roku, nie mogła w swoim czasie przedsięwziąć potrzebnych środków, dla zapobieżenia utracie na czas nieiaki wyspy *Baranowa* (*Sitchi*) ze wszystkimi na niej zawodami. Chociaż ta wyspa powróciła znowu w posiadanie kompanii, jednakże przy iey utracie kompania straciła 1,000 morskich Bobrow, wartości 400,000 rubli. Ten wypadek mocno zatrudnił iey działania do roku 1806. — Zdo: Niewiadomość i chciwość zysku była przyczyną, iż 1800, 1801, i 1802, na wyspach północnych *Pawel* i *Jerzy*, złapano kotów morskich tak niezmierną ilość, bo przeszło 900,000 sztuk, że w niemożności wysuszenia porządne skorek, wszystkie prawie zupełnie zepsuto, i zrobiono niezdatnymi do użycia. Z tej przyczyny kompania znaczny miała uszczerbek, albowiem te skórki przedają się od 4 do 8 miu rubli sztuka. Ten uszczerbek pomnożył się jeszcze tym bardziej, iż kompania przez lat 5 była przymuszona zakazać połowu tych zwierzątek; albowiem spłoszone, już się zupełnie były zaczęły z tych wysp oddalać. Od roku 1810 odnowiony znowu połow tych zwierząt, ale z tym postanowieniem, iż co rok nie wolno ich było więcej iak 150 do 200,000 poławiać. — Te przyczyny pozbawiły kompanię wszelkiego zysku do 1812 roku. Teraz zaś kapitał kompanii tak dalece się pomnożył, że każda akcja urosła 50cią rublami, które też do rozdzielenia są przeznaczone. Podobnym sposobem i peryod do 1814 roku czyni nadzieie dostatecznego zysku. (z *Pocz. półn.*)

Gazeta Lwowska z Wiedeńskiej umieściła następną o obrótach wojennych wojska Jen. Benigseny jeszcze przed bitwą pod Lipskiem wiadomość:

Z głównej kwatery *Altenburga* nadeszły pod dniem 12tym i 13tym Października następujące wiadomości od wojska.

Feldm. Porucznik Hrabia *Hardegg*, który podczas posuwania się wojska Jen. Barona *Benigseny* przednią strażą jego dowodził, wyparł nieprzyjaciela d. 9go z posady jego pod *Geppersdorf*, i odparł go aż do *Dohna*. Podpółkownik *Szymony* z półku Huzarow *Hessen-Homburga*, i Xze *Bagrations* przypuściwszy kilka świetnych ataków, zniewolili nieprzyjaciela do prędkiego odwrótu. Pod *Nentmanskorfem* zrabął Podpółkownik *Szymony* masę jednego batalionu, i zdobył jedną chorągiew. — W tej potyczce i w przedsięwziętym dnia 10go Października rozpoznawaniu aż pod działą okopów wielkiego ogrodu (pod *Dreznem*), wychwała Feldm. Porucznik Hrabia *Hardegg* ważne usługi, które mu Cesarsko - Rosyjski Jen. *Savoyi*, Półkownik *Arkamakow*, Major *Albanskoy*, z półka Ułanów *Włodzimierzowskich*, Xze *Galiczyn*, Major *Andrianow*, Kapitanowie *Włosow* i *Czernozykin*, Podporucznik *Sanders*, z korpusu saperow Rosyjskich i Porucznik *Socher* z artylleryi Austriackiej czynili. — Feldm. Porucznik Hrabia *Bubna* zawarł z dowódcą twierdzy *Königsteinu* umowę, przez którą ta twierdza nieszkodliwą stała się, a wolna żegluga na *Elbie* dla wojsk Sprzymierzonych przywróconą została.

GAZETA KURYERA LITEWSKIEGO.

Z następującym dniem 1szym Stycznia 1814go roku odnawia się Prenumerata przez Poczte Gazety Kuryera Litewskiego. Prenumerata przyymuie się w Expedycyi Gazetney Głównego Pocztańtu Litewskiego, tudzież we wszystkich Pocztańtach miast Powiatowych, placąc rocznie rubli srebrnych 14, półrocznie rubli srebr: 7 kwartałowa z przesłaniem pocztą przyymować się nie będzie — Redakcyja tey Gazety uprasza żyrzących sobie. prenumerować, aby się wcześniej do mieysc wspomnionych zgłosić ehcieli; inaczey nie wiedząc na jaką liczbę exemplarzy, ma czynić zakład druku, opóźnieni w prenumerowaniu mogą nie dostać exemplarzy pierwszych Numerow tey Gazety.

OGŁOSZENIE RZĄDOWE

1 Wołyński Gabernski Rząd czyni wiadomo, iż w mieście Dubnie zaczęty konkurs do pozostałości po śmierci Ludwika Fietty; kredytorowie onego, a mianowicie: z Berdyczewa, Jan Trympa, z kompanią, z Kowla Józef Hillerowicz, z Murachwy Lipinski, z Machnówki Zader, z Sank-Peterzburga Paweł Welker, z Anglii, z Londynu Antoni Molteno, Colnachly z kompanią, Machlino, Tomasz Hauhemn, Walenty i Robert Hreen, z Birminghama Rychard, Maryndius i Ruton, z Chefeselda Wilkineon Drabiey, Milius z kompanią, ze Włoch z Bassano, Antoni Semtach, z Florencyi bracia Pisany, z Cararo bracia Łazaryny. Z Prus z Berlina Sejawonetty. Z Wrocławia Korn, z Berlina Jerzy Humbert, z Saxonii: z Lipska Fryderyk, August, Leo, Paweł, Besson — Uoss z kompanią, Breitkoper i Hertel, bracia Malry i Marcin Noshner, Semp z kompanią, Hofmeyer i Kichnel, Lachne C. H. z Francyi: z Paryża Hylich i Michaud, J. J. Fuchs przód w Paryżu późniey w Wenecyi, Franciszek Buisson, Maille i Adyhud, Jan Babtista Adohue, Oyciec z synem Lauhier, Bassonhe, Masion i Besson, Proudhomme z synem, Deptio, Normant, Thoren, Grandjean z Bonnia Symmerok, z Nuites, bracia Fisserem — Dol, z Reinhy Heudzyk, z Tamburga Wachler, August i Ledergue, Romagnolio z kompanią — Z Austrii: z Wiednia Artarij z kompanią, z Frankfortu nad Menem Fryderyk, Esslinger, z Norytberga Sukcessorowie Hammana — Z Bawaryi z Augsburga, Tessary z kompanią — Z Krysgabera pod Augsburgiem Fietta, Baffa z kompanią z Warszawy Jan Odelski, Doktor Lafontaine, Franciszek Dmuchowski, Holz, z Brodów Starczakony Kelman, Józef Antoni Happe, Haussner i Wafflund, Hadellio Dometry, ze Lwowa Biasony, zechcą się stawić na dzień 12sty następującego Nowembra na naznaczony konkurs z dokładnemi dowodami — Oktobra 21go dnia 1813. roku.

L I C Y T A C Y A

N. 6.870.

2 Komissya Wileńskiego Prowiantkiego Depo ogłasza, iż żyrzący sobie kupić będące w Wileńskich Magazynach surowe wołowe różnego gatunku Skory, sztuk 447, i dadź więcej nad obiawioną cenę 500 rubli assygnacyami, mają się stawić do Komissy na dzień 10ty następującego miesiąca Nowembra — Oktobra 27go dnia 1813.

OGŁOSZENIE SĄDOWE.

1 Dla powinnego wypełnienia Ukazu Rządowego w Powiecie opublikowanego, aby wszystkie Jurydykcy w dziełach Cywilnych Sądownictwa rozpoczęły, Sąd Gran: Appell: Pttu Oszm: w Komplecie prawnym Sądownictwo swe w dniu dzisiejszym rozpoczynając; dla uwiadomienia Obywateli, że mający w tymże Sądzie dzieła, sami lub przez Plenipotentow z prozbami wchodzić mogą, czas czterotygodniowy oznaczywszy; od dnia 21 miesiąca 9bra sessye swe składać będzie — aby zaś o takowym zapoczęciu Sądownictwa niezawodna wiadomość dóysć Obywateli mogła, awizować przez Gazetę Kuryera Lit: i przez Cyrkularne po Parafiach, za postrzednictwem Policyi Sądu Ziem: Niż: Oszm: ogłoszenie, Rezolucyą postanowił. Dnia 25 8bra 1813 roku.

Zgodno z Protokulem Rezolucyynym

Jan Zablocki Gran: Oszm: Regent.

3 W skutek Dekretów; pierwszego w Ru 1811 Xbra z Sądu Ziemskiego Wileń. determinującego Exdywizyą majątku Kreyny z Szymonów Izraelowey Lewkowiczowey Gordonowey — drugiego Exdywizorskiego w Roku 1812 Marca i Zapadłego Dylacynego. Sąd Exdywizorski za podanym w Ru 1813 na dniu 21 8bra Obwieszczeniem za niedziel cztery idq. na dniu 17 miesiąca 9bra, za sprowadzeniem siebie, w Kamienicy Gordonowskiej na Ulicach Zydowskiej i Jatkowej w Mieście Wilnie pod Nrem 242 położoney, do kontynuacyi dzieła przystąpi — Ażeby zatym wszyscy jakiegokolwiek rodzaju Kredytorowie i Pretensorowie do majątku Gordonowskiego, do tego Sądu iawili się, przez ninieyszą Awizacyą daie się wiedzieć.

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

1 Oświadczenie imieniem niżej podpisanego z następney okolicznosci — Zdarzone nagłe zejście W. Marcellego Staniewicza Krayczego Mińskiego, z powodu nieznaydowania się w domu syna jego Xawerego Staniewicza Sędz: jedynego aktora i sukcesora majątku po nim pozostałego, szukający niewłaściwych zyskow JP. Wincenty Łabanowski, w dzień śmierci wspomnionego Staniewicza 18 idącego miesiąca napadł na Dobra po nim pozostałe w Powiecie Rosieńskim Saudyniki zwane, całkowity ruchomy majątek zagarnął, papiery tak na dziedzictwo tych Dóbr, jako też na possessyą tradycyjną Folwarku Zukowszczyzny w Szawelskim Powiecie położonego, Obligi zeszlenn od różnych na różne znaczne summy i od samego nawet JP. Łabanowskiego licznie wydawane, oraz Obligi opłacone, a nie zniszczone, niemniej summy gotowe, jak wiedzieć można górą 15,000 rubli srybrem zabrał, nim Aktor lub dzieci jego, prawnie tego nie uzysczą, aby w rzeczach majątku i summ za Obligami nikt nie raczył z JP. Wincentym Łabanowskim wchodzić w żadne umowy, jako żadnego prawa nie mającym, niżej piszący się, w skutek pełnomocnictwa od Aktora w roku teraznieyszym Maja 16 dnia sobie danego i w Ziemstwie Rosieńskim dnia 22 8bra aktykowanego, ostrzega i najmocniey prosi — Datt 1813 8bra 23 dnia. Eustazy Stankowicz.

1 Niżej podpisany uwiadamia WW. Sukcessorów zeszlęgo Szymona Aloizego Erdmana Kommissarza i Plenipotentu JW. Michała Romera byłego Prezydenta Sądu Głównego Litewsko - Wileń. Departamentu 2go — Ze Ukazem Senatu Departamentu 3go w Roku 1813 Julii 15 datowanym, Dom zeszlęgo Wincentego Minkiewicza na Sawicz Ulicy w Wilnie położony, w przódy za Dekretem Ziemskim Wileńskim za sumnę 26,655 złch Polch przez pomienionego Erdmana Kommissarza obięty, a późniey z teyże Possessyi odiyty — po zakroczeniu inż śmierci rzeczownego Kommissarza Erdmana, z pomnożeniem summy powyższej onemu oddać i przywrócić zalecono — Zatym aby WW. Sukcessorowie z nayspewnieyszymi dowodami dla zajęcia takowey Sukcessyi do mnie iako użytego do ukończenia tego interesu od zeszlęgo Erdmana za Plenipotentu, mieszkającego w Pałacu w przódy JWW. Zabow, a teraz JOO. XXZat Lubekich pod Nrem 62 na Sawicz Ulicy położonym, nayrychley sami, lub przez umocowanych Plenipotentów iawili się, zawiadamiają się — Datt 1813 9bra 1 dnia. —

Jan Jursza mp.

1 Oświadczenie imieniem Starozakonnych Leyby i Mowszy Berkowiczow Obywatelow Oszmiańskich zanosi się o to: iż co niedawno zeszy Oyciec żałtych Berko Mowszowicz w celu usprawiedliwienia się swoim wierzycielom przed laty dwónastu, wyprzedził własny swój zaścianek z obszernym zabudowaniem nazwany Zusiny blisko Oszmiany sytuowany Dworżaństwu Pttu Oszmiań: na Powiatowy Łazaret, jednoczasowie podał Tabellę długow, i nie wprzód takowe pieniądze odebrał, aż zupełnie usprawiedliwił się. Po uczynionych o to awizacyach, gdy lat kilkanaście od wyprzedania takowego zaścianku ominięto, Obywatel Wileński Leyba Wulfowicz Trocki, z jakowym zeszy Berko Mowszowicz najmniejszych związkow nie miał, pozywa za usposobionym na Ukaziciela Cerografem daty roku 1795 Januaryi 30 dnia na czer: zł: 300, i jak wiadomość dochodzi, że takowy tytuło Cerograf wyszedł z rąk nieżyczliwego stryiecznego żallgo brata Icki Jewnowicza Oszmiańskiego, jakowy majątek swój oświadczywszy na Exdywizyą bez względu na rodzeństwo, na takowe wybiegi zdeteterminował się, lecz rzeczony Cerograf żadney wiary mieć nie powinien, imo. dla dawności czasu, bo od roku 1795, w jakowym czasie Leyba Wulfowicz nie był w stanie kredytowania takowej summy. 2d, Ze przy wyprzedaniu zaścianku Zusinow była Awizacya o długi Berki Mowszowicza, i każdy satysfakcyą odebrał, a zeszy Icko Jewnowicz Oszmiański wydał Dworżaństwu Oszmiańskiemu porękę, że żadne długi Berki Mowszowicza nad podaną Tabellę nie okażą się. Aby przeto zamiary Obzałł: nie nadydowały wiary, niniejsze zanosi się Oświadczenie.

Mowsza Berkowicz.

3 Niżej podpisany znajdując w dodatku do Nru 84 Kuryera Litewskiego w imieniu WW. Józefa i Anny Burych byłych Prezydentów Grodz. Braślawskich zamieszczoną przeciwko W. Kwintowi Deputatowi wywodowemu awizacyą, w materii iakby nieważności Obligu przez W. Teofila Burego na zawinioną sumnę temuż Deputatowi wydanego, następnie odpowiadam w imieniu W. Kwinty. — Nie tajno było WW. Burych, gdy syn ich Teofil W. Kwintowi zadłużył, albowiem tym kredytem żyjąc w mieście opędzał osobiste potrzeby, a w znaczniejszej części wydatkował na promocyą Rodzicielskich interessów w rozmaitych dykasteryach Gubernskich, a naostattek zasilenie przez W. Kwinty kredytem w prowadzonemu do służby wojenney NAYJASNIEYSZEGO MONARCHY naszego, dało początkową kreacyą, (w czém świadectwo i dowody złożone przekonają) to wszystko znając naydostateczniej WW. Burowie, a licząc W. Kwinty z tego szczególnie względu w rzędzie swych przyjaciół, przez czas nie mały słowa iednego przeciwko zawinieniu się syna nie rzekli. — Lecz gdy interess obcy rozróżnia to wszystko, nazywają złym i podstępem, co wprzód było liczonym w obowiązkach do wdzięczności. — W. Kwinta Deputat aż nadto jest pewnym, że W. Teofil Bury za powrotem swoim, nie zaprzeczy realności długu,

iaki zaciągnął mając lata zupełne, w których jego Prawa krajowe już czyniły mocnym do podpisywania i stanowienia Tranzakcyów, a skłonniejszy do sprawiedliwego z swym Dobroczyńcą obeyscia, bez sprzecznie dopełni satysfakcyą z funduszu, który się okaże prawnie do jego należnym. —

Onufry Wołkunowski Rotmistrz Pttu Trocki go.

2 Dnia 1go Oktobra 1813 Roku pomiędzy innemi rzeczami skradzionemi w Domu W. Doroski, u JP. Walentego Hanke, ukradziono razem Skrypt W. Doktora Szymkiewicza na Rubli Srebrnych 350 nizey podpisaniemu służący. Niżej podpisany ostrzega zatem Publiczność, iż gdyby taki Skrypt, przez kogokolwiek był wybywany, lub iakimkolwiek sposobem w ważności puszczany, iż taki nie ma żadnego znaczenia i wagi, i te ostrzeżenie w Gazecie Kuryera Litewskiego umieszczam

Valentin Hanke.

RZECZY SKRADZONE.

3 12 Septembra terazniejszego roku skradziono szkatułę w domu Weynerow, czarno malowaną, dużą, mosiędzem i żelazem okutą, z cyfrą na wierzchu w literach trzech, z których dwie B. W. w jakowej znajdowały się dwa sygnety brylantowe, jeden z portrecikiem miniaturowym brylantami osadzony, drugi z zegarkiem takż osadzony brylantami — Papiery różne, prawa, obligi, kwity i dalsze do różnych interessów JP. Tournauwa służące — Pieniędzoma rubli 200 srybrem i kilkaset assygnatami — Ktoby zatem o takowej szkatule dać mógł pewną wiadomość, odbierze nadgrody srebrem rubli sto; zawiadamiający o tém zechce się zgłosić do Daniela Klimontowicza Kamornika Plenipotenta właściciela ukradzoney szkatuły.

Obserwacye Meteorologiczne od 9go do 29go Pazdziernika v. s.

Barometr.		Kierunek wiatru.
Dnia 9 Pazdziern: z rana	27. 11. 5.	Połud. Wscho.
Dnia 29 Pazdziern. w wieczor	27. 7. 8.	Połud. Zachod.
Naywięk. wys. dnia 11 -	28. 3. 3.	Połud. Wscho.
Naymn. wys. 13 dnia -	27. 1. 6.	Połud. Zachod.
Srednia z 63 obserwacyi -	27. 8. 86.	
Thermometr.		
Dnia 9 Pazdziern: z rana	+ 5.	Połud. Wscho.
Dnia 29 Pazdziern. w wieczor	+ 4. 5.	Połud. Zachod.
Stan naywyższy dnia 9 -	+ 7. 75.	Połud. Zachod.
Stan nayniższy dnia 19 -	- 6. 5.	Połud. Wscho.
Srednia z 63 obserwacyi -	+ 1. 07.	

Stan powietrza.

Kierunek wiatru od dnia 9go do 29go Pazdziernika był północno lub południowo zachodni i południowo wschodni — Dnia 18, 24, 27, pogoda, 14, 17 śnieg padał. 12, 13, 21, 22, 23, 26, deszcz, dnia 29go w nocy wielka burza z gradem i deszczem, inne dni prawie całkiem pochmurne.